

Pääkirjoitus

Muistiinpanoja tiedejulkaisemisesta

Syksy etenee ja tämän lehden julkaisun aikaan talvi jo kolkuttelee ja joulukuusi on nurkan takana. Ensimmäinen vuosi Hoitotiede-lehden toimituksessa nykyisellä kokoonpanolla alkaa olla takana ja toimikausi puolessa välin. Tasannevaihe on saavutettu myös lehden toimituksessa alkuvaiheen uuden opettelun ja uuden järjestelmän sisäänajon jälkeen. Nyt on hyvä aika miettiä myös lehden toimintojen edelleen kehittämistä ja syksyllä lehden toimituskunnan ja HTTS:n johtoryhmän yhteisessä tapaamisessa visioitiinkin tulevaisuuden askeleita etenkin lehden modernisoinnin suuntaan. Siitä lisää ensi vuonna, kun asiat saavat hieman lihaa luiden ympärille.

Sillä välin voisimme kertoa kuuluisia tiedejulkaisemiseen liittyen sekä maailmalta että kotimaasta. Institute for Healthcare Improvement ja BMJ Quality & Safety -lehden järjestämässä kansainvälisessä hoidon laadun ja potilasturvallisuuden konferenssissa Melbournessa lokakuussa 2023 oli mahdollista päästä kuulemaan kyseisen lehden järjestämää sessiota, jossa lehden editori kertoi vinkkejä onnistuneeseen julkaisemiseen. Tilaisuus kiinnosti erityisesti päätoimittajan näkökulmasta, eli miltä näyttää julkaisemisen tilanne kansainvälisessä huipputason lehdessä (JUFO 3, IF 5,7) ja mitä oppia saamme sovellettua meidän kansallisen hoitotieteellisen lehtemme toimittamiseen? Kyseisessä lehdessä jo arviointiin tulevat käsikirjoitusten määrät ovat huikalla tasolla, 6000 vuodessa. Valtaosa, eli noin 5000 käsikirjoitusta hylätään saman tien ilman vertaisarviointia ja lopulta vain 300 käsikirjoitusta eli 1/20 (5%) hyväksytään.

Meillä Hoitotiede-lehdessä tilanne on luonnollisesti hyvin erilainen artikkelimäärien suhteen. Vuodessa pystymme julkaisemaan noin 24 artikkelia ja tämänhetkisen käsikirjoitustarjonnan perusteella hyväksymisprosentti jää alle viiteenkymmeneen.

Siten hylättyjä päätöksiä saa kuitenkin moni käsikirjoitustaan julkaistavaksi tarjoava. Monta pettymystä luonnollisesti. Me kaikki jo pidempään tutkimusta tehneistä ymmärrämme, että tämä on luonnollista ja käsikirjoitusten hylkäämiset ovat normaaleja asioita ihan jokaiselle meistä. Kuitenkin toimituksessa myös ymmärrämme, että Hoitotiede-lehti on monelle tutkimusuraa aloittavalle ensimmäinen kokemus tieteellisestä julkaisemisesta ja hylkäävä päätös saattaa kirpaista enemmän kuin kokeneempaa kirjoittajaa. Siksi haluamme nostaa asiaa täten vielä esille, ettei päätös luonnollisestikaan kerro mitään tutkijan tai tutkimuksenkaan hyvydestä vaan kyseisen käsikirjoituksen laadusta. Ja on myös hyvä näin muistaa, ettei Hoitotiede-lehden julkaisukaan ole itsestänselvyyttä, vaan ison työn takana. Hoitotiede-lehdessä julkaistu artikkeli on arvostettu ja tavoiteltava asia. Pyritään kaikki yhdessä siihen, että näin on jatkossakin. Se varmistetaan laadukkailla artikkeleilla.

No mitä vinkkejä hyvään julkaisuun BMJ Quality & Safety lehden editori listasi? Hän luetteli julkaisumaailman seitsemäksi ihmeeksi seuraavat asiat: tärkeys, omaperäisyys, merkityksellisyys lukijakunnalle, julkaisun mahdollisuus vaikuttaa päätöksentekoon, todenmukaisuus ja läpinäkyvyys, selkeä kirjoittaminen, mikä saa ihmiset lukemaan, sekä kiinnostavuus eli jokin ”wow”-tekijä. Osa ihan tuttuja asioita, eikö? Yleisimpiä käsikirjoitusten heikkouksia heidän lehdessään ovat heikosti kirjoitetut ja turhaa jargonia sisältävät kirjoitelmat, epäselvä esittäminen, huonosti kuvattu design, liiallinen innostus ja itsensä korostaminen, epäselvä tai ristiriitainen merkityksen perustelu, aineiston huono käyttö, tylsyys tai muiden tärkeän työn huomiotta jättäminen. Hyvässä kirjoittamisessa tärkeimpiä asioita heidän mukaansa ovat systemaattisuus ja järjestel-

mällisyys, selkeys, täsmällisyys ja ytimekkyys, totuudenmukaisuus ja reflektiivisuus, innovatiivisuus, mutta myös realismi, objektiivisuus ja neutraalius sekä julkaisuissa enemmänkin potilaskeskeisyys kuin numerokeskeisyys. Melkoiset listaukset, mutta hyvin ymmärrettävää, kun hylkäämisen perusteita täytyy olla paljon.

Ainakin osittain näihin asioihin törmäämme myös *Hoitotiede*-lehdessä, mutta meillä ehkä eniten painottuvat laatuun liittyvät asiat. Kirjoitusohjeet täytyy lukea ja niitä tulee noudattaa. Muut kuin kirjoitusohjeita noudattaneet käsikirjoitukset palautetaan kirjoittajille ja se aiheuttaa molemmille osapuolille turhaa työtä. Myös yleinen palautuksen syy on kirjoittajien tietojen jättäminen käsikirjoitukseen, jolloin kaksoisokkoarviointi ei onnistu. Jokainen käsikirjoitus käy läpi myös plagiaatintunnistuksen ja joskus toimituksessa joudumme selvittämään erityisesti opinnäytetöiden pohjalta kirjoitetujen käsikirjoitusten yhdenmukaisuutta suhteessa julkaistuun opinnäytetyöhön. *Hoitotiede*-lehdessä tavoittelemme korkeaa käsikirjoitusten laatua ja tutkimusten tuoreutta. Linjausten mukaan yli viisi vuotta vanhaa aineistoa ei oteta arviointiin. Myös aineistojen hyvin pieni koko tai menetelmällinen heikkous johtavat yleensä viimeistään vertaisarvioinnin jälkeen hylkäämiseen. Hylkäämisen syyksi voisi tulla myös aihe, josta on jo hyvin paljon julkaisuja ja uutuusarvo jää siten niukaksi. Näitä asioita on hyvä miettiä jo tutkimusta suunniteltaessa, koska harvoin puutteellista menetelmää voidaan korvata korkeatasoisellakaan kirjoittamisella.

Tiedejulkaisemisen päivillä lokakuussa käytiin kiinnostavaa keskustelua tutkimustulosten julkaisemisesta ennen, kun käsikirjoitus on käynyt vertaisarvioinnin prosessin läpi. Tutkijoiden paneelikeskustelussa esiin nostettiin sekä puoltavia mielipiteitä; joskus tulokset ovat niin merkittävät, että niistä pitäisi voida tiedottaa heti, että kielteisiä näkemyksiä, koska tulokset saattavat osoittautua arviointiprosessissa kyseenalaisiksi. Kotimaisten tieteellisten lehtien toimittajien vertaisarviointityöpajassa kannustettiin muistuttamaan lehden kohderyhmää: You publish, You review. Siten jokaisen tutkimustaan julkaistavaksi tarjoavan on hyvä muistaa velvollisuus myös vastavuoroiseen arviointiin.

Tässä lehdessä julkaisemme taas kuusi mielenkiintoista artikkelia, jotka ovat käyneet läpi tiukan vertaisarviointiprosessin ja saavat nyt ansaitun julkaisun. Ensimmäisen artikkelin aiheena on näyttöön perustuva hoitotyö perusterveydenhuollon sairaanhoitajan vastaanotoilla, toisessa artikkelissa taas toisen vuoden sairaanhoitajaopiskelijoiden lääkelaskentaosaaminen ja siihen yhteydessä olevat tekijät. Kolmannessa artikkelissa kuvataan Vanhemmat Vahvasti Mukaan –koulutuksen vaikutusta synnytysyksikön perhelähtöiseen hoitoon vanhempien ja henkilökunnan arvioimana ja neljännessä artikkelissa hoitohenkilökunnan kokemuksia ikääntyneille tehdyistä etähoitokäynneistä. Kaksi viimeistä artikkelia kuvaavat muistisairaana hyvän elämän mahdollistavaa ympärivuorokautisen hoivan asuinympäristöä sekä sosiaali- ja terveysalan lähiesihenkilöiden kokemuksia varahenkilöstöstä henkilöstövoimavarojen johtamisen näkökulmasta.

Toivotamme mukavia lukuhetkiä näiden artikkelien parissa ja ihanaa joulunaikaa.

Marja Härkänen
Päätoimittaja

Marja Hult
Toimitussihteeri